

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8CoP/35/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5920202165
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Hartelová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5920202165.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a členiek senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a JUDr. Táne Rapčanovej, vo veci starostlivosti súdu o mal. dieťa: P. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Ružomberok, so sídlom Námestie slobody 9, 034 01 Ružomberok ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov - matky: B. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. XXX, XXX XX M. F., zastúpenej právnu zástupkyňou JUDr. Zuzanou Baloghovou, advokátkou so sídlom V. XX, XXX XX T., a otca: R. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. F. XXX/XX, XXX XX T., zastúpeného právnym zástupcom Advokátska kancelária SLAMKA & Partners, s. r. o., so sídlom Radlinského 1735/29, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní matky maloletého dieťaťa proti rozsudku Okresného súdu Ružomberok č. k. 2P/61/2020-124 zo dňa 20. apríla 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného mení tak, že otec maloletého P. Y., nar. XX. XX. XXXX, je oprávnený stretávať sa s maloletým dieťaťom v každom nepárnom kalendárnom týždni v utorok od 15:30 hod. do 18:30 hod., vo štvrtok od 15:30 hod. do 18:30 hod. a v sobotu od 09:00 hod. do 18:30 hod., v každom párnom kalendárnom týždni v stredu od 15:30 hod. do 18:30 hod., v piatok od 15:30 hod. do 18:30 hod. a v nedeľu od 09:00 hod. do 18:30 hod. a počas vianočných sviatkov každý páry rok 24. 12. od 09:00 hod. do 18:30 hod., vždy bez prítomnosti matky.

Otec si maloleté dieťa v určenom čase prevezme počas pracovných dní v jasliach/predškolskom zariadení, ktoré dieťa navštevuje a počas dní pracovného voľna v mieste bydliska matky. Otec je povinný maloleté dieťa po ukončení stretnutia odovzdať matke v mieste jej bydliska.

Matka je povinná maloleté dieťa na stretnutie s otcom riadne pripraviť a maloleté dieťa v určenom čase otcovi odovzdať. Počas pracovných dní si matka túto povinnosť splní odovzdaním maloletého dieťaťa do jasiel/predškolského zariadenia, ktoré maloleté dieťa navštevuje, kde si ho v určenú hodinu prevezme otec maloletého.

V prípade, ak maloletý počas pracovných dní nebude umiestnený v jasliach/predškolskom zariadení z dôvodu, ktorý nebude brániť stretnutiu otca s maloletým dieťaťom, matka je povinná uvedenú skutočnosť oznámiť otcovi najneskôr 24 hodín vopred. V takom prípade si otec prevezme maloleté dieťa v určenom čase v mieste bydliska matky.

Rodičia maloletého dieťaťa sú povinní, v prípade, že sa stretnutie zo závažných dôvodov nebude môcť uskutočniť, oznámiť druhému rodičovi túto skutočnosť najneskôr 24 hodín pred začiatkom styku, inak bezprostredne potom čo vznikne dôvod, pre ktorý sa stretnutie nebude môcť uskutočniť.

Týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Ružomberok č. k. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020 v časti úpravy styku otca s maloletým dieťaťom.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 2P/61/2020-124 zo dňa 20. 04. 2022 upravil stretávanie sa otca maloletého P. Y. s maloletým tak, že tento je oprávnený stretávať sa s maloletým dieťaťom v každom nepárnom kalendárnom týždni v utorok od 15:30 hod. do 18:30 hod., vo štvrtok od 15:30 hod. do 18:30 hod. a v sobotu od 09:00 hod. do 18:30 hod., v každom párnom týždni v stredu od 15:30 hod. do 18:30 hod., v piatok od 15:30 hod. do 18:30 hod. a v nedeľu od 09:00 hod. do 18:30 hod. bez prítomnosti matky. Zároveň upravil stretávanie sa otca s maloletým počas vianočných sviatkov každý páry rok 24. 12. od 9:00 hod. do 18:30 hod. bez prítomnosti matky s tým, že otec si maloleté dieťa prevezme v mieste bydliska matky, resp. v mieste kde navštevuje dieťa predškolskú dochádzku a po ukončení styku ho vráti matke maloletého dieťaťa v mieste jej bydliska. Matke uložil povinnosť maloleté dieťa na stretnutie s otcom pripraviť. Uvedeným rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020 v časti úpravy styku otca s maloletým dieťaťom. Žiadnemu z účastníkov konania nárok na náhrad trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení konštatoval, že návrhom doručeným okresnému súdu dňa 08. 12. 2020 sa otec maloletého dieťaťa domáhal zmeny stretávania sa s mal. dieťaťom upravenej rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č. k. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020, ktorá zmena spočívala v úprave stretávania sa s maloletým v neprítomnosti matky.

3. Matka maloletého dieťaťa považovala návrh otca za predčasný a nedôvodný, keď od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol upravený styk otca s mal. synom uplynuli len 3 mesiace a za tento čas nedošlo k žiadnej takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu súčasnej formy stretávania sa otca s maloletým. Otec čas od rozhodnutia súdu nevyužil na to, aby sa naučil a zdokonalil v starostlivosti o dieťa a budoval si s ním blízky vzťah, ale tento čas využíval skôr na jej šikanovanie. Matka so stretávaním sa otca so synom nesúhlasila aj pre obavu o zdravie syna, nakoľko otec dieťaťa v minulosti trpel frustráciami, ťažkými depresiami; stalo sa tiež, že šiel na aute po požití alkoholických nápojov, nechcel dať dieťa do sedačky a podobne.

4. Súd na základe vykonaného dokazovania zistil, že naposledy bol styk otca s maloletým dieťaťom upravený rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č. k. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020, na základe ktorého bolo manželstvo rodičov maloletého dieťaťa rozvedené, pričom súd schválil rodičovskú dohodu vo veci úpravy pomerov manželov na čas po rozvode k maloletému dieťaťu tak, že maloleté dieťa bolo zverené na čas po rozvode manželstva do starostlivosti matky, zastupovanie maloletého a spravovanie jeho majetku bolo ponechané obidvom rodičom, otec sa zaviazal prispievať na výživu maloletého dieťaťa výživným vo výške 200,- eur mesačne, vždy do každého 20. dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletého dieťaťa, počnúc právoplatnosťou výroku rozsudku o rozvode manželstva a styk bol upravený tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým v každom nepárnom kalendárnom týždni v utorok od 16:00 hod. do 18:30 hod., vo štvrtok od 16:00 hod. do 18:30 hod. a v nedeľu od 13:00 hod. do 17:00 hod., v každom párnom kalendárnom týždni v stredu od 16:00 hod. do 18:30 hod., v piatok od 16:00 hod. do 18:30 hod. a v sobotu od 13:00 hod. do 17:00 hod., a to vždy za prítomnosti matky mal. dieťaťa. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 30. 09. 2020.

5. Pokiaľ matka vo vyjadrení k návrhu vyslovila pochybnosti o spôsobilosti otca postarať sa o mal. syna a obavu o zdravie mal. dieťaťa, súd konštatoval, že zo záveru znaleckého posudku nariadeného súdom vyplynulo, že otec maloletého dieťaťa je spôsobilý na stretávanie sa s maloletým dieťaťom bez prítomnosti matky, pričom styk otca s dieťaťom spojený s prenocovaním zatiaľ nie je vhodný kvôli veku dieťaťa, keď otec na to nemá ani vhodné bytové podmienky. Zo znaleckého posudku okrem iného vyplynulo, že otec a matka sú nekompatibilné osobnosti. Matka dieťaťa je skromná, má nízke sebavedomie a sebaúctu. Jej myslenie je senzitívne vzťahovačné, čo je najmiernejšia forma paranoidity. Otca dieťaťa považuje za duševne narušeného a bojí sa, že by svojim konaním mohol ublížiť dieťaťu. Psychologické vyšetrenie nepreukázalo u otca poruchu osobnosti. Otec dieťaťa je excentrický, sebanekritický, má histriónsku povahu, rád sa predvádza a má záľubu v sentimentálnom sebaspytovaní, výsledkom čoho bolo aj koketovanie so samovraždou. Produktom jeho sebaspytovania sú písomné dokumenty, ktoré epištolárnou formou adresuje matke dieťaťa. Tieto písomnosti matku desia, považuje ich za prejav duševnej poruchy otca.

6. Súd vo veci rozhodol aplikujúc ust. § 25 ods. 1 až 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov a návrhu otca vyhovel a upravil jeho stretávanie sa s maloletým bez prítomnosti matky. Súd mal za to, že od poslednej úpravy sa zmenili pomery, a to najmä na strane

maloletého dieťaťa, ktoré je vekovo staršie, pričom otec má právo realizovať svoj styk bez prítomnosti matky, ktorú vníma ako obťažujúci element. Obavy matky, že otec nie je spôsobilý sa stretávať s maloletým, boli rozptýlené znaleckým posudkom. Súd poukázal na konštatovanie znalca v posudku ohľadom matky, že táto má tendenciu vytvárať s dieťaťom nadmerne tesný citový vzťah, čo nie je na jeho prospech. U matky sa jedná o nezrelú osobnosť s nižším sebavedomím a sebaúctou, je bojzlivá a defenzívna. Chýba jej zážitok vnútornej sily a schopnosť presadiť sa. Nedostatok prirodzenej asertivity kompenzuje trucovitosťou, citovým vydieraním. Nemá dosť guráže na energetické sebaapresadenie a explicitné stanovenie hraníc konania partnera. I na základe týchto skutočností súd dospel k záveru, že matka má snahu uprieť otcovi stretávanie s maloletým bez jej prítomnosti, osvojuje si právo, že iba ona je jedinou osobou, ktorá vie, čo je pre dieťa dobré, a táto skutočnosť nemôže byť na ujmu otcovi. Nakoľko znalec vyvrátil pochybnosti o spôsobilosti otca stretávať sa s dieťaťom v neprítomnosti matky, súd upravil stretávanie sa otca s maloletým dieťaťom v jej neprítomnosti. Konštatoval, že dieťa je vekovo staršie, je vo veku, kedy sa rýchlo vyvíja, preto je na jeho prospech a v jeho záujme, aby styk otca s dieťaťom bol intenzívnejší ako bol upravený doposiaľ.

7. V súvislosti s určením času preberania si maloletého otcom, súd v súvislosti s námietkami matky, že jej pracovná doba je do 15:30 hod. a trvá jej hodinu, kým príde po dieťa, konštatoval, že nič nebráni otcovi, aby po dieťa prišiel po ukončení prevádzky predškolského zariadenia, preto styk stanovil od 15:30 hod. i napriek nesúhlasu matky, nakoľko mal za to, že otec je spôsobilý dieťa prevziať buď v predškolskom zariadení alebo v mieste bydliska matky. Súd tiež konštatoval, že maloleté dieťa v súčasnosti navštevuje predškolské zariadenie, a teda ak je spôsobilé navštevovať predškolské zariadenie bez prítomnosti matky, je spôsobilé stretávať sa s otcom bez prítomnosti matky.

8. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na ustanovenie § 52 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“) tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

9. Proti tomuto rozsudku podala matka maloletého dieťaťa z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) C. s. p., § 62 ods. 1 C. m. p. odvolanie, ktorým sa domáhala jeho zmeny spočívajúcej v zamietnutí návrhu otca alebo jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Matka napadnutý rozsudok okresného súdu považovala za nesprávny, tak po vecnej ako aj právnej stránke. Podľa matky napadnuté rozhodnutie nezohľadňuje jej možnosti, pracovné povinnosti a pracovnú dobu a má pocit, že rozhodnutie bolo vydané v tomto znení preto, že neuzavrela rodičovskú dohodu.

11. Poukázala na to, že viackrát uviedla dôvody, pre ktoré nesúhlasí so stretávaním sa otca s maloletým bez jej prítomnosti. Pokiaľ ide o znalecký posudok č. 10/2021, tento je len jedným z dôkazov, ktoré má súd vziať do úvahy pri rozhodovaní. Súd v tomto prípade ustanovil znalca z odboru psychológia, hoci by, vzhľadom na ňou uvádzané skutočnosti a predložené dôkazy, bolo namieste ustanovenie znalca z odboru psychiatria. Znalec PhDr. Ján Šútovec, PhD., nemal k dispozícii žiadne lekárske záznamy týkajúce sa otca maloletého. Znalec uvádza, že otec koketoval so samovraždou, uvádza histriónsku povahu, ale zároveň uvádza, že psychologické vyšetrenie nepreukázalo u neho poruchu osobnosti. Podľa matky diagnostika poruchy osobnosti stojí na dôkladnom klinickom rozhovore s pacientom a získaní podrobnej osobnej, rodinnej a pracovnej histórie (anamnézy) nielen od samotnej osoby, ale najlepšie aj od blízkych ľudí. Podľa matky navyše otec maloletého dieťaťa pri rozhovore so znalcom uvádzal vyslovene nepravdivé údaje. Namietala tvrdenie otca, že sa sám staral o dieťa, keď od mája 2020 nežili v spoločnej domácnosti a o dieťa sa starala ona. Na pojednávaní vo veci rozvodu (25. 08. 2020) otec uviedol, že trpel frustráciami, je emočne zničený človek, má ťažké depresie, v detstve videl bytosti. Súd mal vziať do úvahy všetky tieto okolnosti a prípadne aj znalca na pojednávaní vypočuť, resp. pribrať do konania znalca psychiatra.

12. Matka v ďalšom namietala riadne zistenie niektorých okolností, ktoré uvádzala s ohľadom na jej obavy o dieťa, najmä absenciu zisťovania znalcom, či sa otec podroboval nejakej terapii alebo liečbe. Uviedla, že otec už má jedno staršie dieťa, s ktorým nie je v kontakte. Zo znaleckého posudku nadobudla vedomosť o trestnej činnosti otca, a to dokonca za ublíženie na zdraví, zo strany súdu však nebolo preverené o akú trestnú činnosť išlo a či ide naozaj len o jedno odsúdenie.

13. Podľa matky súd nedostatočne vyhodnotil skutkový stav, a to, či došlo k splneniu podmienok predpokladaných ust. § 26 zákona o rodine pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia. Podľa matky v tomto prípade nenastala žiadna taká zmena pomerov, na základe ktorej by bola potrebná zmena úpravy styku otca s maloletým.

14. Pokiaľ ide o úpravu stretávania sa otca s maloletým bez jej prítomnosti, vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku bol jediným kritériom pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia fakt, že dieťa je vekovo staršie. Samotný fakt, že dieťa je o rok a pol staršie však podľa nej nemôže byť dôvodom

na zmenu súdneho rozhodnutia. To, že otec ju vníma ako „obťažujúci element“ jej bolo zo strany súdu niekoľkokrát veľmi nevhodne zdôraznené, s tým, že by otca obťažovala ale nesúhlasí, skôr vidí problém na strane otca, ktorý sa bojí „kontroly“, že niekto vidí, čo robí a ako sa správa pri dieťaťu. Nesúhlasila so záverom súdu, že by otcovi chcela upierať stretávanie s maloletým, v záujme ochrany dieťaťa však musí trvať na tom, aby bola prítomná.

15. Úprava styku ako ju formuloval súd, je zároveň podľa matky nesprávna a zmätočná. Poukázala na to, že jej pracovná doba bola súdu známa, napriek tomu bol upravený styk so začiatkom v čase, keď v práci práve končí. Nie je jej pochopiteľné a nezodpovedá to ani praxi okresného súdu, aby styk s dieťaťom upravoval v čase, kedy rodič dieťaťa, ktorý má dieťa na styk odovzdať, toto reálne uskutočniť nemôže. Pracuje v Dolnom Kubíne, z práce po dieťa to má cca 40 minút a do K., kde má bydlisko, to je autobusom cca 20 minút. Skôr ako o 16:30 hod. sa preto z objektívnych dôvodov nevie dostaviť do miesta svojho bydliska k odovzdaniu dieťaťa na styk.

16. Súdu zároveň vytykala zmätočnú úpravu stretávania počas bežného roka, keď vo výroku nie je uvedené, kde si otec dieťa preberie a kde jej ho odovzdá. Súd v druhom výroku rozsudku upravil stretávanie otca s maloletým dňa 24. 12. v párnom roku, pričom otec si má dieťa prevziať v mieste jej bydliska, resp. v mieste, kde navštevuje dieťa predškolskú dochádzku. Dňa 24. 12. je štátny sviatok, kedy sú predškolské zariadenia zatvorené, preto úprava v takej podobe, ako rozhodol súd, je zavádzajúca a nejasná. Pri takej úprave styku, ako rozhodol súd, nevie, či si otec príde po dieťa do jasí (dieťa t. č. nenavštevuje predškolské zariadenie, ako do výroku uviedol súd, ale jasle) alebo či mu má dieťa odovzdávať doma. Otec nemá žiadnu povinnosť toto jej oznámiť a pri takejto úprave styku je obava, že budú vznikať problémy pri realizácii, ako aj pri vykonateľnosti takéhoto rozsudku.

17. V ďalšom uviedla, že pokiaľ súd v závere napadnutého rozsudku vyslovil názor, že ak by táto úprava nebola správna alebo sa dieťa nechcelo stretávať s otcom bez jej prítomnosti, nič nebráni tomu, aby sa obrátila na súd a podala návrh na zmenu úpravy styku otca s dieťaťom, potvrdil, že vo veci nebol riadne zistený skutočný stav vecí. Súd v podstate ani nevykonal dokazovanie smerom k tomu, či dieťa bude chcieť ostať samé s otcom, bez prítomnosti matky, a to s ohľadom na stále útlý vek dieťaťa.

18. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že znaleckým dokazovaním nebola zo strany znalca spochybnená schopnosť otca postarať sa o mal. dieťa bez prítomnosti matky dieťaťa. So závermi znaleckého posudku súhlasí a nemá k nemu výhrady. Uviedol, že je toho názoru, že je v prospech mal. dieťaťa, by mal otec svoj vlastný priestor na stretávanie sa s mal. dieťaťom, bez prítomnosti matky, na rozvíjanie ich spoločného vzťahu.

19. V ďalšom uviedol, že podľa jeho názoru je prospešné pre oboch rodičov mal. dieťaťa, aby bola bežná úprava stretávania sa otca s mal. dieťaťom bez prítomnosti matky riadne špecifikovaná, t. j. kde si otec mal. dieťa prevezme a kde ho po ukončení stretnutia matke odovzdá.

20. Matka v replike (vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka) zotrvala na tom, že v konaní pred súdom neboli zohľadnené všetky skutočnosti a rozhodnutie súdu nepovažuje za také, ktoré by bolo v záujme maloletého dieťaťa a na jeho prospech. Otec čas, ktorý mal doposiaľ určený na stretávanie so synom ani v plnej miere nevyužíval, resp. ho využíval na rôzne výčitky adresované voči nej, jej šikanovanie a zastráňovanie, namiesto toho, by mu so starostlivosťou o syna v určenom čase pomohla, resp. aby získal zručnosti v starostlivosti o dieťa. Znalec osobnostné črty a vlastnosti otca podľa nej skúmal veľmi povrchno, nemal navyše k dispozícii žiadne lekárske záznamy, a teda vychádzal len z toho, čo mu povedal otec maloletého, resp. čo uznal za vhodné mu povedať. Podaný znalecký posudok preto nemožno považovať za dôkaz nejakej „vyššej sily“, ako sú iné dôkazy vykonané v konaní. Jej postoj k stretávaniu sa otca s maloletým bez jej prítomnosti a jej obavy prameňa z toho, že ona sama bola svedkom správania sa otca maloletého, náhlych zmien jeho nálad, nečakaných prejavov a pod. a má o maloletého z tohto dôvodu strach.

21. Poukázala tiež na to, že v podanom odvolaní namietala, že čas odovzdávania dieťaťa nerešpektuje jej pracovné povinnosti a je pre ňu nemožné odovzdávať maloletého v súdom určenom čase, keď navyše nie je ani jasne určené, či má byť miestom odovzdania maloletého miesto bydliska matky alebo predškolské zariadenie. Podľa matky sa k tejto výhrade pripojil aj kolízny opatrovník, keď uviedol, že je prospešné, aby bola bežná aj osobitná úprava stretávania otca s mal. dieťaťom riadne špecifikovaná.

22. Žiadne ďalšie vyjadrenia neboli účastníkmi konania v odvolanom konaní produkované.

23. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, účastníkom konania (§ 362 C. s. p., § 7 C. m. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným

prostriedkom (§ 355 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario C. s. p.) preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu podľa § 65, § 66 C. m. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 388 C. s. p. zmenil, keď nezistil dôvody pre jeho potvrdenie ani pre jeho zrušenie. Odvolacie námietky matky odvolací súd vyhodnotil len ako čiastočne dôvodné, a to v časti vytykajúcej súdu nedostatočné určenie miesta preberania a odovzdávania dieťaťa otcom.

24. Podľa § 121 C. m. p. rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa menia pomery.

25. Podľa § 26 zákona o rodine ak sa menia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

26. Podľa § 36 ods. 1 zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

27. Podľa § 25 ods. 1 zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvoze.

28. Podľa § 25 ods. 2 zákona o rodine ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvoze; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

29. Podľa § 25 ods. 3 zákona o rodine ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.

30. Právo styku detí s rodičmi vychádza z Ústavy Slovenskej republiky (v zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona), rovnako vyplýva z viacerých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa (čl. 7 upravuje právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť, čl. 8 zakotvuje právo dieťaťa na zachovanie jeho rodinných zväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov, čl. 9 zakotvuje, že štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa, a pod.). Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane konštatoval, že je v záujme dieťaťa, aby udržovalo rodinné zväzky s odlúčeným rodičom a aby nebolo odtrhnuté od svojich koreňov, resp. že dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejavíť svoje city skutočne slobodne bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku druhého rodiča. Kontakt rodičov s ich maloletými deťmi je významným činiteľom ovplyvňujúcim zdravý vývoj dieťaťa a je neoddeliteľnou súčasťou rodičovských práv a práv dieťaťa upravených aj v zákone o rodine. Styk rodiča s maloletým dieťaťom má zaisťiť v čo najväčšej miere vytváranie a udržiavanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citového puta k obom rodičom, je zároveň jedným z prostriedkov na zabezpečenie čiastočnej spoluúčasti toho rodiča, ktorému nebolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, na výchove dieťaťa. Nemožno totiž opomenúť, že v zmysle § 28 ods. 1, 2 zákona o rodine majú rodičovské práva a povinnosti v celom ich rozsahu obaja rodičia. Rodič, ktorému maloleté dieťa nebolo zverené do starostlivosti, uplatňuje svoju úlohu vo výchove dieťaťa práve a predovšetkým prostredníctvom styku s dieťaťom. Záujem na vytvorení a udržiavaní dobrých citových vzťahov medzi dieťaťom a rodičom, ktorému nebolo dieťa zverené do výchovy, je daný aj tým, že tento citový vzťah v prípade neočakávaných životných udalostí umožní nahradiť výchovu týmto rodičom. Výnimkou z pravidiel o povinnosti dbať na pravidelný kontakt rodiča s dieťaťom je prípad, keď záujem dieťaťa vyžaduje, aby bolo dočasne stretávanie s jedným z rodičov obmedzené alebo úplne zakázané. Ide o výnimočné riešenie a vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý

môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa a jediným kritériom pre takéto riešenie je aktuálna nevyhnutnosť a záujem dieťaťa, z ktorého táto nevyhnutnosť vyplýva. Pokiaľ nie sú zistené také skutočnosti, ktoré by viedli k pozastaveniu výkonu rodičovskej zodpovednosti, nie je daný zákonný dôvod na to, aby rodičovi, v ktorého priamej starostlivosti maloleté dieťa nie je, bol styk s ním zakázaný, resp. neprimerane obmedzený.

31. Naposledy bolo stretávanie sa otca s maloletým synom upravené rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č. k. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020, ktorým súd rozviedol manželstvo rodičov maloletého a schválil rodičovskú dohodu vo veci úpravy pomerov rodičov maloletého na čas po rozvode, v zmysle ktorej bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky a otec sa zaviazal prispievať na výživu maloletého vo výške 200,- eur mesačne, vždy do každého 20. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Stretávanie sa otca s maloletým bolo upravené tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým v každom nepárnom kalendárnom týždni v utorok od 16:00 hod. do 18:30 hod., vo štvrtok od 16:00 hod. do 18:30 hod. a v nedeľu od 13:00 hod. do 17:00 hod. a v každom párnom kalendárnom týždni v stredu od 16:00 hod. do 18:30 hod., v piatok od 16:00 hod. do 18:30 hod. a v sobotu od 13:00 hod. do 17:00 hod., a to vždy za prítomnosti matky. Otec sa podaným návrhom domáhal zmeny uvedenej úpravy styku spočívajúcej v úprave stretávania sa s maloletým bez prítomnosti matky.

32. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom upravil stretávanie sa otca s maloletým počas pracovných dní v podstate v rozsahu ako bol upravený posledným rozhodnutím, s posunutím začiatku stretávania sa zo 16:00 hod. na 15:30 hod., v prípade stretávania sa otca s maloletým počas víkendových dní došlo k zameneniu víkendových dní párneho a nepárneho týždňa s predĺžením času stretnutia otca s maloletým synom od 09:00 hod. do 18:30 hod. Súd prvej inštancie zároveň upravil stretávanie sa otca s maloletým počas vianočných sviatkov. Frekvenciu ani dĺžku stretávania sa matka v odvolaní nenamietala, táto nesúhlasila s vynechaním jej prítomnosti počas stretnutia otca s maloletým synom a určenie začiatku stretávania sa otca s maloletým v pracovné dni o 15:30 hod. z dôvodu, že v uvedený čas pre svoje pracovné povinnosti nedokáže zabezpečiť odovzdanie dieťaťa otcovi.

33. Pokiaľ ide o samotnú úpravu stretávania sa otca maloletého dieťaťa v neprítomnosti matky, odvolací súd, vychádzajúc z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie, ktoré po preskúmaní napadnutého rozsudku a konania, ktoré mu predchádzalo, považoval za dostatočné pre rozhodnutie vo veci, dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza i zo správneho právneho posúdenia veci.

34. V zmysle § 121 C. m. p. a § 36 ods. 1 zákona o rodine možno rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností zmeniť len v prípade, ak sa zmenia pomery (rodičov alebo maloletého dieťaťa). Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že na strane maloletého dieťaťa došlo k zmene pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu doterajšej úpravy stretávania sa otca s maloletým dieťaťom, ktorá zmena spočíva vo vyššom veku maloletého. V čase poslednej úpravy stretávania sa otca s maloletým mal maloletý P. 10 mesiacov, bol odkázaný na svoju matku, čo bolo i dôvodom pre úpravu stretávania sa otca maloletého s maloletým v prítomnosti matky. V čase vydania napadnutého rozhodnutia mal maloletý P. 2 a pol roka, v čase rozhodovania odvolacieho súdu už mal 3 roky a nebol odkázaný na stálu prítomnosť matky, o čom svedčí aj nesporná skutočnosť, že maloletý navštevuje jasle. Práve plynutie času, s ktorým je spojené i určité osamostatňovanie sa dieťaťa, možno v danom prípade považovať za zmenu pomerov odôvodňujúcu zmenu doterajšej úpravy stretávania sa otca s maloletým synom, keď maloletý je na osobu otca, vzhľadom na doterajšie stretávanie sa, zvyknutý, nie je pre neho cudzou osobou a je v záujme maloletého, aby mal možnosť svoj vzťah s otcom hlbšie rozvíjať bez „rušivého“ vplyvu matky dieťaťa. Z vyjadrení matky maloletého, ale aj otca vyplýva, že vzhľadom na ich vzájomný vzťah pôsobí prítomnosť matky pri stretnutiach s otcom rušivo, a to bez ohľadu na to, či matka do priebehu stretnutia zasahuje alebo nie. Pocity otca, že je pod „drobnohľadom“ je pritom logický, najmä keď sú mu známe pochybnosti matky o jeho schopnosti sa o dieťa postarať, z ktorého dôvodu nedokáže svoj vzťah so synom plne rozvíjať. Uvedená skutočnosť napokon vyplýva aj z vyjadrení matky, podľa ktorej otec stretnutia využíva na to, aby ju šikanoval. V prípade úpravy stretávania sa otca s maloletým tak bude mať otec možnosť svoju pozornosť plne venovať maloletému dieťaťu a ich vzájomný vzťah naplno rozvíjať, čo nesporne je v záujme maloletého dieťaťa.

35. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o dôvodnosti úpravy stretávania sa otca s maloletým bez prítomnosti matky, z ktorého dôvodu odvolacie námietky matky vo vzťahu k vypusteniu jej prítomnosti pri stretnutiach vyhodnotil ako nedôvodné. Matka nutnosť svojej prítomnosti pri stretnutiach otca s maloletým synom odôvodňovala neschopnosťou otca postarať sa o maloletého a obavou o syna, vzhľadom na správanie sa otca v minulosti, kedy mal otec podľa svojho vyjadrenia vidieť rôzne bytosti, mal ťažké depresie a častú zmenu nálad otca. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie v tejto súvislosti vychádzal zo záverov znaleckého posudku PhDr. Jána Šútovca, PhD., znalca z odboru psychológie, odvetvia klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých, poradenská psychológia, psychológia sexuality, podľa ktorých je otec maloletého spôsobilý na stretávanie sa s maloletým dieťaťom bez prítomnosti matky. Znalec však nepovažoval zatiaľ za vhodný styk otca s dieťaťom spojený s prenocovaním kvôli veku dieťaťa a nevhodné bytové podmienky otca. Ako vyplýva zo znaleckého posudku, znalec mal k dispozícii okrem vyšetrenia rodičov aj zošity, v ktorých sa otec maloletého rozpisoval o úvahách, o samovražde i kvázi pokuse o jej realizáciu v čase dospievania, tajomných zážitkoch spojených so zrakovými ilúziami, ktoré znalci poskytla matka maloletého. Osobu otca znalec vyhodnotil ako excentrickú, sebanekritickú s histriónskou povahou. Otec sa rád predvádza a má záľubu v sentimentálnom sebaspytovaní, výsledkom čoho bolo aj koketovanie so samovraždou. Aj napriek uvedenému znalec konštatoval, že psychologické vyšetrenie nepreukázalo u neho poruchu osobnosti a tiež, že otec je spôsobilý na stretávanie sa s maloletým dieťaťom bez prítomnosti matky dieťaťa. Pokiaľ matka v odvolaní namietala nedostatočné znalecké dokazovanie a nevypočutie znalca na pojednávaní, odvolací súd uvádza, že matka výsluch znalca v konaní nenavrhol, pričom je zrejmé, že súd prvej inštancie na základe podaného znaleckého posudku nepovažoval za potrebné znalca vypočuť. Vzhľadom na jasný záver znaleckého posudku výsluch znalca, s prihliadnutím na matkou namietané skutočnosti, nepovažoval za potrebný ani odvolací súd. So závermi znaleckého posudku a stretávaním sa otca s maloletým bez prítomnosti matky súhlasil aj kolízny opatrovník.

36. Ako nedôvodnú v tejto súvislosti odvolací súd vyhodnotil aj námietku matky o potrebe ustanovenia znalca nie z odboru psychológie ale psychiatrie. Súd prvej inštancie ustanovil znalca z odboru psychológia, odvetvia klinická psychológia detí, klinická psychológia dospelých, poradenská psychológia. V zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 228/2018 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je obsahom odboru psychológie poskytovanie odpovedí na príslušné odborné otázky v trestnoprávnom, pracovnoprávnom, rodinnoprávnom a vo vojenskoprávnom konaní. V civilnom procese znalec pomocou špeciálnych psychodiagnostických metód pri riešení otázok v rámci konania o rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa, úpravy rodičovských práv a povinností, úpravy styku, vyživovacej povinnosti posudzuje spôsobilosť rodičov vykonávať rodičovské práva a povinnosti. Klinická psychológia dospelých sa uplatňuje najmä v trestnoprávnych prípadoch, v rámci ktorých sa vyžaduje posúdenie intelektovej úrovne, osobnosti, motivácie konania páchatel'a, posúdenie perspektívy resocializácie a v neposlednom rade aj vyjadrenie sa k prípadnej prítomnosti psychopatológie, ktorá by mohla mať vplyv na konanie páchatel'a trestnej činnosti. Znalci tohto odvetvia sa uplatňujú aj pri posudzovaní vierohodnosti výpovede svedkov či poškodených, aj páchatel'ov trestnej činnosti a pri zhodnotení účasti obvineného na vyšetrovacích úkonoch a súdnom konaní. Uplatňuje sa tiež v občianskoprávnych konaniach, najmä vo vzťahu k spôsobilosti na právne úkony a posúdenia miery sťažného spoločenského uplatnenia. Poradenská psychológia je odvetvie, ktoré bolo vytvorené pre znalecké posudzovanie v občianskoprávnych konaniach, najmä vo vzťahu k rozvodovým konaniam, úpravy styku dieťaťa s rodičmi a k problémom ohľadne zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného z rodičov. Poradenská psychológia sa uplatňuje aj pri posudzovaní osobných a osobnostných predpokladov rodičov na výchovu a starostlivosť o dieťa, ako aj pri indikácii právnych opatrení v záujme dieťaťa. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd považuje ustanovenie znalca z odboru psychológie za správne. Odvolací súd zároveň konštatuje, že znalec u otca maloletého dieťaťa neavizoval potrebu psychiatrického vyšetrenia, podľa znalca psychologické vyšetrenie otca nepreukázalo u neho poruchu osobnosti a otec je spôsobilý na stretávanie sa s maloletým dieťaťom bez prítomnosti matky. Len ťažko možno predpokladať, že by znalec v prípade zistenia možného ohrozenia dieťaťa zo strany otca v dôsledku jeho psychického stavu konštatoval spôsobilosť otca postarať sa o maloletého aj bez prítomnosti ďalšej osoby bez toho, aby toto možné ohrozenie súdu avizoval.

37. Pokiaľ matka uviedla, že zo znaleckého posudku získala vedomosť o trestnej činnosti otca za ublíženie na zdraví, v ktorej súvislosti vytýkala súdu prvej inštancie, že nepreveril o akú trestnú činnosť išlo a či naozaj ide len o jedno odsúdenie, odvolací súd konštatuje, že uvedené nebolo pre rozhodnutie v

danej veci relevantné. Z výpovede matky pred súdom prvej inštancie nevyplýva, že by sa otec v minulosti počas ich vzájomného vzťahu voči nej, prípadne voči maloletému správal násilne.

38. Nakoľko v priebehu konania nebolo preukázané (napriek vyjadrenej obave matky), že by sa otec nedokázal o maloletého náležite postarať, odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že pri stretnutiach otca s maloletým synom nie je prítomnosť matky potrebná a vzhľadom na nekompatibilitu osobností matky a otca maloletého dieťaťa v súčasnosti ani žiadúca. Maloletý je na otca zvyknutý, zároveň je vo veku, kedy sa začína formovať osobnosť dieťaťa, a to aj prostredníctvom komunikácie s rodičmi a jeho najbližším prostredím, zdokonaľujú sa poznávacie procesy a intelekt dieťaťa, utvárajú sa prvé mravné predstavy, hodnoty a city, rozvíja sa sebauvedomovanie, sebakontrola. Práve počas styku s dieťaťom, ako už bolo uvedené, má pritom možnosť podieľať sa na výchove dieťaťa aj rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti, a to bez vonkajšieho tlaku druhého rodiča. Odvolací súd preto, stotožniac sa s rozsahom stretávania určeným súdom prvej inštancie, styk otca s maloletým synom upravil rovnako ako súd prvej inštancie, pričom však napravil pochybenie súdu prvej inštancie, ktorý dostatočne zrozumiteľne nevymedzil miesto preberania a odovzdávania dieťaťa, čo matka dôvodne namietala.

39. Odvolací súd preto styk otca s maloletým upravil tak ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia s tým, že počas pracovných dní si otec maloleté dieťa v určenom čase prevezme v jasliach/predškolskom zariadení, ktoré maloletý navštevuje a v dňoch pracovného voľna (víkendy, sviatky, dni pracovného pokoja) v mieste bydliska matky maloletého a maloletého po ukončení stretnutia vráti matke v mieste jej bydliska. Pokiaľ ide o zariadenie, v ktorom bude otec maloletého preberať, vzhľadom na vek maloletého odvolací súd vo výroku uviedol alternatívne jasle i predškolské zariadenie, tak, aby i v prípade zmeny zariadenia, ktoré maloletý navštevuje, nevznikli pochybnosti o tom, kde si bude otec maloleté dieťa preberať. Pochybnosti o tom, o ktoré zariadenie ide, vylučuje aj upresnenie, že ide o zariadenie, ktoré maloletý navštevuje.

40. Pokiaľ ide o určenie začiatku stretnutia otca s maloletým dieťaťom v pracovných dňoch, odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, tento určil na 15:30 hod., vyhodnotiac odvolacie námietky matky v tomto smere ako nedôvodné. Takto určený začiatok stretávania sa otca s maloletým umožní otcovi maloleté dieťa vyzdvihnúť z jasli/predškolského zariadenia a následne, po ukončení stretnutia s maloletým, maloleté dieťa vráti matke v mieste jej bydliska. Odvolací súd v tejto súvislosti, vzhľadom na námietku matky, že si z dôvodu plnenia svojich pracovných povinností nemôže v uvedený čas splniť povinnosť dieťa otcovi odovzdať, ustanovil, že matka si v tieto dni svoju povinnosť voči otcovi splní odovzdaním dieťaťa do jasí alebo predškolského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje. V prípade ak však dieťa nebude umiestnené v pracovných dňoch v tomto zariadení z dôvodu, ktorý nebude brániť stretnutiu otca s maloletým (napr. dovolenka matky a pod.), je matka povinná uvedenú skutočnosť otcovi oznámiť a v takom prípade si otec maloletého prevezme v mieste bydliska matky.

41. Odvolací súd zároveň v záujme zabezpečenia bezproblémovej realizácie stretnutí otca s maloletým uložil rodičom povinnosť oznámiť druhému z rodičov v dostatočnom predstihu prekážky brániace realizácii stretnutia otca s maloletým synom.

42. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie zároveň konštatoval zmenu posledného rozhodnutia Okresného súdu Ružomberok č. k. 3P/34/2020-79 zo dňa 25. 08. 2020 v časti úpravy styku otca s maloletým dieťaťom týmto rozhodnutím.

43. Vzhľadom na zmenu rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd nanovo rozhodol o trovách konania (prvoinštančných aj odvolacích), a to podľa § 52, § 58 C. m. p. v spojení s § 396 ods. 2 C. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keď nezistil dôvody, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady trov niektorému z účastníkov konania.

44. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1, 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. (§ 76 C. m. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods. 1 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa

predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)